

I, MENTRE, ELS RESISTENTS COMBATEM...

EL GOVERN DEL SENYOR TERRADELLES

En el primer número d'ENLLA!, el dibuixant Bartolí ens oferia una historieta que, de tan expressiva que era, exasperà tot el catalanisme acomodaticí. L'escenari: un espadat de cara al mar; un home del poble, amb una corda a les mans, a primer terme; una caseta de fusta damunt la qual voleia la bandera catalana. L'acció: tots els demagogs de la no demagògia es precipiten, atropelladament, per entrar els primers: els uns porten l'etiqueta de la Diputació Permanent, d'altres, la de les Institucions; i els de més enllà, la del Consell Nacional, com en podien ostentar qualsevol altra de les que hom anomena responsables. Quan tota la corrua de prohoms s'ha ben instal·lat, l'home del poble lliga, ben lligada, la caseta i la llença a l'aigua. Cap d'aquells personatges no s'escapolirà de la negada. Resten, només, la bandera catalana, ben enlaire, i l'home del poble, en peu, qui, és clar, no ha exercit càrrecs públics ni abans ni durant la nostra guerra contra el feixisme. I el sol brilla, resplandent, damunt la terra alliberada de faritzeus...

Aqueixa historieta muda té tot el valor d'una profecia; profecia que, almenys aquesta és la nostra esperança, s'acomplirà, indefectiblement, quan el poble català es pronunciï amb llibertat. La nostra confiança no està feta d'il·lusions. Els nous temps que s'acosten els ve proclamant a Mèxic un home de la C. N. T., Leyva, suara arribat de la Península, a través de França, i després de moltes persecucions i peripècies. El seu lèxic és nou, i parla amb energia. Avui, de cara al nostre editorial, ens interessa, sobretot, recalcar una cosa: són molts els Leyves —tota una generació sindicalista, socialista, catalanista— formats en la clandestinitat i forjats en el sacrifici. La salut vindrà d'aquesta nova promoció, neta de prejudicis, i immunitzada als cantos de sirena de les inacabables lègies de diputats, tant del Parlament català com de les Corts d'Espanya; previnguda, així mateix, contra les maniobres dels funcionaris sindicals i dels dirigents dels moviments cooperatius i culturals populars, que han passejat fatxendosament la seva incapacitat i el seu desamor per les terres americanes de promissió. Aquests joves, segurament no desconixeran el vell adagi popular: "gardeu-vos de conservar el bon vi novell en les bótes velles!" La prudència més elemental aconsella de prescindir-ne.

Jutgem-la pels seus fruits la nostra emigració de prohoms! I què veiem? Certament, no pas meravelles: líders de tota mena, els uns contra els altres, a la defensiva per tal de conservar els càrrecs que un dia presumiren. Lluites fastigoses amb l'únic propòsit de matinejar i de constituir governs. Apològistes de la violència per l'estètica de la violència, o per l'aventura de pescar novament en aigües tèrbols. Cap desinterès, ni un pensament noble destinat a fer el bé general del nostre poble. Abjecció en els esperits i en els cossos, perquè tot ha arribat a ser venal entre nosaltres. D'aquestes concupiscències en diuen fer política. La política, que hauria de ser una de les funcions més elevades de la ciutadania, no havia assolit mai un grau tal de degradació, un nivell tan baix... Un exemple típic serà conèixer el procés de constitució del Govern de la Generalitat.

Ja fa anys, un bon dia de Sant Jordi, a les postres d'un banquet, com és de rigor, el senyor Tomàs i Piera hagué de cedir a la petició d'uns abrandats patriotes que l'incitaven a parlar. L'ambient era propici, i l'ex-ministre de la República espanyola, corejat pels esforçats lluitadors d'una seràfica Taula de la Pau, proclamà solemniament el Resistent Núm. 1 de Catalunya:

—Visca Carles Pi i Sunyer, el De Gaulle de Catalunya!

La clientela, dempeus, i amb l'emoció que la circumstància reclamava, segellà el nomenament. Ja teníem el De Gaulle català!

Només foren tres o quatre els esgarria-cries que protestaren d'aquella farsa. Això no empal·lidí ni gens ni mica la importància històrica de l'acte. Els telegrams de consuetud s'enviaren i la transcendental notícia es publicà, amb tots els honors, a la premsa. El De Gaulle de Catalunya, espanta-ocells grotesc, no tingué cap ressò internacional; això sí, però: serví, com fet a mida, per aglutinar el moviment de les Comunitats Catalanes. Després es constituí —la culminació— el Consell Nacional de Catalunya, a Londres, i amb sucursals a tot Amèrica. Els polítics i els poetes —de més o menys volada—, els metges i els artistes —tot allò que en diuen intel·lectuals—, hom ja sabia on encabir-los. Però la resistència autèntica —el poble català que lluita—, aquesta no hi tenia cabuda. Cap representació dels Moviments de Resistència, ni una delegació dels militars —professionals o de milícies—, absència de les organitzacions obreres. Aquesta fou la gran troballa de la no demagògia.

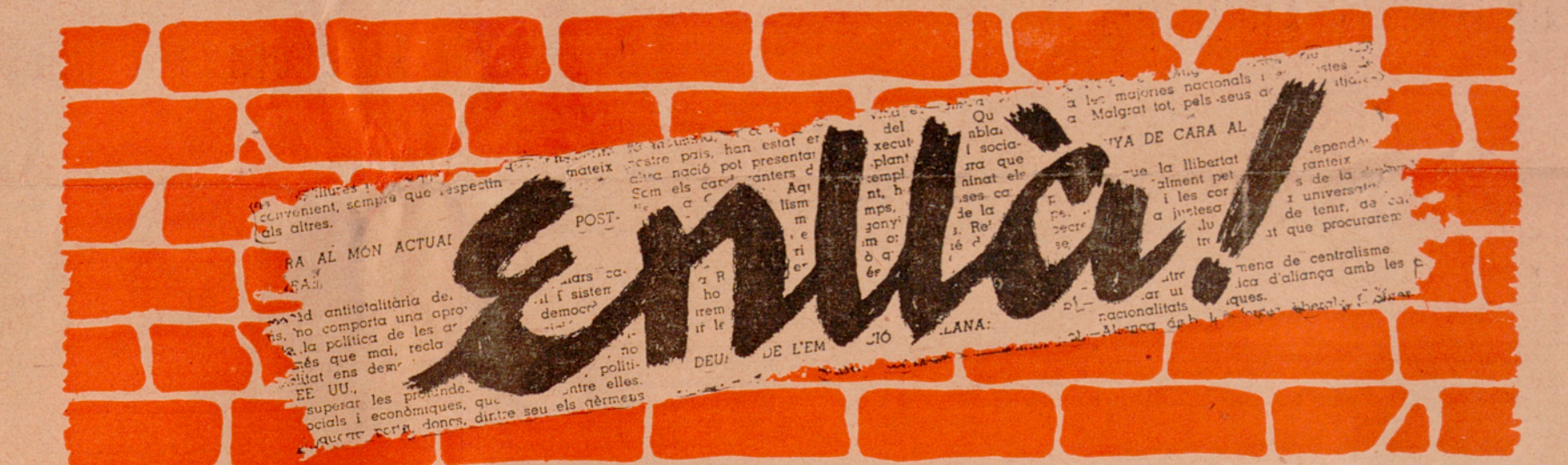
Ve un dia que el senyor Irla reivindica el seu dret a la Presidència de la Generalitat. La desgràcia dels catalans és que aquesta representació legal recaigui en un home sense personalitat política, a qui mou de sota mà Josep Terradelles. No ha preocupat a ningú si l'home que avui ocupa la Presidència té la talla de Francesc Macià o de Lluís Companys. L'oportunitat era única: és comblava la vanitat de l'un i es satisfien les conveniències de l'altre. Josep Terradelles, el Tallegrand de cartró, ja tenia l'home de la seva facció i el podria moure com un titella. La maniobra només s'aguantava basant-la en la legalitat estatutària i constitucional. Ja els teniu legalistes rabiosos! Què hi fa que aquella legalitat signifiqui una limitació de la sobirania nacional! Els interessos de secta queden salvats i això està per damunt de Catalunya!...

Carles Pi i Sunyer i les Comunitats feren una plataforma de la tesi que supe·rava la legalitat. A nosaltres, que no som legalistes, aquesta actitud ens era simpatia en certa manera. Això feia que el tractéssim amb un cert mirament, tant, que ens limitàrem a qualificar-lo d'home feble, bo i atiant-lo amb les nostres fíladetes a prendre actituds més decidides. No és que ens enganyéssim. Sempre hem tingut un criteri molt clar de qui és Carles Pi i Sunyer. El seu fort no han estat mai les actituds heroiques. És un pusil·lanime congènit. Ho demostrà el 19 de juliol, essent alcalde de Barcelona: en aquelles jornades decisives, la primera magistratura de la Ciutat estigué vacant, i fins i tot es parla que uns guàrdies urbans aixecaren acta de la falta d'assistència; tres dies després l'anaren a buscar en el seu amagatall, una torreta de Vallvidrera. Acabà la guerra tal com la va començar. És el barceloní adoptiu que dimiteix l'Alcaldia de Barcelona, amb totes les responsabilitats i tots els honors que comporta, per passar a ser un humil Conseller de Cultura; és l'il·lustre català que refusa la Presidència del Parlament de Catalunya (ens hauríem estalviat el problema del senyor Irla) per tal de no veure minvada la seva llibertat d'acció i estar així en condicions de pidolar al govern Negrin el nomenament d'ambaixador espanyol a la U. R. S. S., no pas per simpaties al bolxevisme, sinó perquè es pressent la proximitat del desastre...

Però tot això ho oblidàrem si veiéssim bona fe en els seus actes. Conegudes les incidències per a la constitució del govern de la Generalitat, se'ns presenta, amb tota la cruïra, un home sense escrúpols. No en té prou d'haver representat durant més de quatre anys la comèdia del pròcer, i d'haver engegat un Moviment de Comunitats que al final envia en orris, sinó que després de tot això es despenja amb una carteta als seus amics d'Amèrica aconsellant-los la dissolució de les Comunitats Catalanes, o que s'acolinolen de fer cultura. I tot, per què? Perquè el senyor Irla l'ha encarregat de formar govern (ara ja no creu en la Taula de la Pau, de la qual no artelegraria ni les engrunes). Tres mesos de consultes i vacil·lacions. A la fi ha de declinar. Terradelles, encara que avui s'esforça a demostrar el contrari —les cartes i els cables parlen—, li ha fet la traveta: no li perdona les seves veleïtats pel liderat. L'home de les indústries de guerra juga la carta del PSUC, accepta la fórmula Comorera i la imposa. El senyor Irla, que mai no se n'havia vist de més fresques, forma el seu govern Esquerra-PSUC. Per desgràcia, hi entren algunes personalitats, sòlids prestigis de Catalunya: en un govern amb Comorera hi desduen. Carles Pi i Sunyer, sempre creient-se imprescindible, hi participa. No té ni la dignitat de quedar-se a casa: no pensa, ni un moment, en els seus amics d'Amèrica, els qui en les hores difícils l'encoratjaren i l'elevaren: aquests, es queden a l'estacada.

El plet català queda ben internacionalitzat amb Comorera al govern. Evidentment, l'home que està fixat en els arxius del servei d'informació dels EE. UU. i d'Anglaterra com a agent de la G. P. U. ha de preocupar les Cancelleries: només cal recordar les seves activitats a l'Argentina, durant la guerra, i la documentació comprometedora que se li trobà. És ben possible que els que patrocinaren la seva candidatura al govern pensessin en el seu prestigi comunista. Ni aquest argument no és vàlid. La carta Comorera és tan dolenta als EE. UU. i a Anglaterra com a la pròpia URSS. Moscou no es fa il·lusions. El tenen pel que realment és: un aventurer polític. I a casa nostra... En canvi, ni els Moviments de Resistència, ni les organitzacions obreres no se senten representades en el govern que ha cuinat el senyor Terradelles. Constatació que augura tota mena de mals. En els moments que vivim, un govern amb aquestes absències se'n va de dret al desprestigi.

Aquests equilibris venen a certificar, si altra cosa no, que el republicanisme tradicional s'esforça desesperadament per sobreviure. Diríem millor: són les faccions polítiques, aixoplugades sota el mantell protector de la República, les que intenten evitar l'escombrada de la història. Avui, la República ja no pot ser una bandera de partit: és un voler sentit per tothom. Caldria que excoigéssim, potser, un petit grupet d'il·lusos que a aquestes altures encara fan malabarismes imaginatius amb la Monarquia. Però, en general, el debat republicà ha estat clos. L'eix dels nous combats polítics serà, d'ara endavant, el socialisme. Aquells que han vingut disfreçant la seva vacuïtat intel·lectual amb la faramalla d'un republicanisme imprecís, hauran d'acabar amb ells seus equívocs. Una definició concreta els serà exigida. Es veuran obligats a pronunciar-se pel socialisme o contra el socialisme. El verbalisme demagògic, tipus Esquerra Republicana de Catalunya, ja no podran repetir-lo.

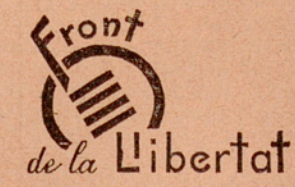
CATALUNYA PER LA INDEPENDENCIA DELS POBLES I EL SOCIALISME

A NY II

MEXIC, D. F., Desembre del 1945

NUM. 7

CATALUNYA PENSA PEL SEU COMPT

Dues Dales

11 Selembre 1714

11 Selembre 1945

Catalans: La Resistència d'aleshores és estimul de la nostra Resistència d'ara. La Llibertat s'ha de aconseguir, amb esforç, ardidament. Ara com aleshores. Tots els Catalans amb la Resistència, que és la Llibertat.

Front de la Llibertat.

Moviment de Resistència dels Països de Llengua Catalana

CONSELL NACIONAL DE LA DEMOCRACIA CATALANA

Honorable Senyor Josep IRLA, President de la Generalitat de Catalunya
Honorable Senyor: M'és molt grat de fer-vos saber que, continuant l'obra d'aplegament de les forces democràtiques catalanes que ja havia donat per resultat la constitució de l'Aliança dels Partits Republicans Catalans, hem arribat a una perfecta entesa amb el Moviment Socialista de Catalunya, el Front Nacional i el Front de la Llibertat, acordant constituir una nova entitat, el Consell Nacional de la Democràcia Catalana, al qual podran incorporar-se successivament totes les altres forces polítiques i sindicals que integren la democràcia a Catalunya. A tal fi, continuen les converses amb les Sindicals C. N. T. i U. G. T. i amb el P. S. U. C., converses que estan en molt bon camí i que esperem arribar a bon terme pròximament. Adjunt us són enviadades les bases de constitució de l'esmentat Consell, advertint-vos, però, que no hi són continguts certs termes que han d'ésser objecte de futura discussió.

He de dir-vos també, Senyor President, i això amb el més viu dolor, que el Consell de la Democràcia Catalana s'ha assabentat amb pregon disgust, per la lectura de les publicacions catalanes recentment rebudes, que a França continuen les baralles entre catalans dels diversos sectors polítics, malgratant malagunadament el tema, enginy i diners, en malparit públicament una dels altres, quan el més elemental senty patriòtic fa un deure avui d'oblidar tot el que pugui separar els democràtics catalans, per no tenir present sinó allò que ha d'unir-nos en la lluita contra l'adversari comú, el franquisme, botxí dels catalans i flagell devastador de la terra catalana.

Catalunya, 6 de desembre del 1945.
Pel CONSELL NACIONAL DE LA DEMOCRACIA CATALANA,
El President.

CONSELL NACIONAL DE LA DEMOCRACIA CATALANA

BASES DE CONSTITUCIÓ

I.—El Consell Nacional de la Democràcia Catalana té per fi l'enderrocament del franquisme, l'alliberació de Catalunya i l'establiment d'una normalitat democràtica. Substancialment, actuarà fins que s'hagi constituït a Catalunya un Govern Català que sigui representatiu viva de l'esperit que ha informat l'esmentat Consell.

II.—Reconeixement de la continuïtat de la Institució Presidencial, actualment representada per l'Honorable senyor Josep Irla. Restabliment de la legalitat republicana i estatutària en les seves línies generals. Durant aquest període de provisionalitat, autonomia completa del Govern de Catalunya en matèria de Cultura, Finances, Economia i Ordre Públic. Altres, a fi d'evitar la possible repetició d'actes violents contra la democràcia i el règim autònom, el nomenament de tota classe de funcionaris del Govern de la República amb jurisdicció a Catalunya, haurà de ser fet amb el previ plaçet del Govern autònom.

III.—Mentre no sigui enderrocat el franquisme, les funcions presidencials a l'interior de Catalunya seran exercides per mitjà del Consell Nacional de la Democràcia Catalana. Restaurat el règim democràtic, rtes que el Parlament de Catalunya no representa oficialment ni l'estat ni les tendències de les forces polítiques a la nostra terra, sense que això signifiqui cap blasme per als diputats que han observat una conducta política exemplar, serà nomenada immediatament una Assembla Consultiva, en la qual tindran la deguda representació totes les forces i tendències en el Consell Nacional de la Democràcia Catalana, a fi que assessori i recolzi el Govern de Catalunya durant el període de provisionalitat.

IV.—Restablert que sigui el règim democràtic, immediatament obertura d'un període constituent, a fi de donar a la Tercera República una estructura àmpliament federativa que alliberi plenament els pobles peninsulars tot coordinant llur irreductible varietat en una unitat general fins avui no aconseguida.

V.—Manteniment del pacte de Guleuzca i extensió progressiva d'aquest a tots els pobles peninsulars que vulguin participar-hi.

VI.—Acord dels esmentats pobles i la resta de les forces democràtiques peninsulars per a l'assoliment dels objectius assenyalats en aquestes bases.

VII.—Tot altre pacte que s'oposi als principis continguts en aquest document serà considerat nul i no tindrà poder d'obligar a les forces democràtiques catalanes.

VIII.—Durant el període de provisionalitat, reajustament dels salaris al cost de la vida i millorament del nivell mitjà d'aquesta en tota la mesura que ho permeti l'estat de l'economia catalana. Es procedirà, igualment, a una revisió de la situació econòmica del país que tendeixi a la liquidació dels instruments que, creats amb el suport de la dictadura franquista, han mediatitzat la nostra economia i conduït a les nostres masses populars a una situació de misèria sense precedents. Serà també donat ajut als qui s'han vist perseguits per llurs idees democràtiques i llur adhesió a la causa de Catalunya perquè puguin refer la seva vida i normalitzar la seva situació.

IX.—Serà empresat una acció de justícia que liquidi definitivament el clima de guerra civil i refaci la pau moral del país.

X.—Reorganització de l'ensenyament i accés de les capacitats, sigui la que vulgui la seva situació econòmica, a tots els graus de la cultura.

LA RESISTENCIA REFERMA EL PACTE DE GALEUZCA

Reunits els representants dels Partits Republicans Catalans en ocasió de la visita dels senyors enviats del Consell Delegat del Govern d'Euzkadi i de la Junta Gallega, després d'escoltades amb l'atenció que mereixen les seves informacions, i després de bescanviar impressions amb ells i d'estudiar els problemes comuns, acorden per unanimitat:

1er.—Afirmar llur decidida voluntat de mantenir la més ferma unitat entre els pobles basc, gal·lec i català, simbolitzada en el pacte de Guleuzca promulgat a Sant Jaume de Galícia en 1932 i renovat a Barcelona en 1934.

2on.—Estar disposats a establir una entesa dels tres països amb "Alianza Democrática" com a organisme més destacat entre els que agrupen forces republicanes democràtiques castellanes, sota les condicions següents:

a) Restabliment de la legalitat republicana damunt la base de les línies generals de la Constitució del 1931 i de les lleis fonamentals que se'n deriven.

LA VINYA

1
...En un mot: sis anyades són passades com qui no hi toca, tot rient rient. Car hem fet, com sabeu, gaies ballades, i àpats, i jocs Florals, i més de cent i més de mil vegades cadascú ha malparlat de l'altra gent...

2
Tot això que s'explica de l'exili: que és un tros de pa sec, i que és amarg, i que no hi val remei ni hi val auxili per fer que el dia sembli no tan llarg; i que és un pou d'angúries i de fàstics, i a turmentar no li ve mai d'un pam, i ara passa que es trenquen els elàstics perquè tot vagi més penjam-penjam, i ara us empeny una lallera estranya, i ara se us buida el sac dels ideals i aquell lleó que hi ha a l'escut d'Espanya el darieu ben bé per quatre rals... tot això, doncs, deu ser una pura farsa, coses que es diuen perquè fan bonic i arrodomeixen una sobretaula i esborronen la pell com un pessic. L'exili real! No pesa ni enganyava. Cap barbacana s'hi torna vell xaruc. I el més negat, si de debò s'hi alanya, en un no-res comença a treure lluc: de seguida li cau l'espessa brossa de l'antiga misèria i dels neguits. I la estranya que no es liri una carrossa ni s'ompli de tumbagues els deu dits. L'exili real! No és pas bava d'eruga; al, no digueu que els seus ungles són fers! s'hi pot fer ric el nunci de La Muga, s'hi pot fer ric el campaner de Llers.

3
I això mateix de viure a les altures, tan a prop, tan a prop del Paradís, és de debò que tonya les freixures i que el més s'hi dona malaltia? És de debò que el cor s'hi desanima, que qui bada una mica hi perd la pell i que un corc de set soles ens aprima les peces del cervell? Andròmines, andròmines! Històries! És el pleer d'anar amb cara de gos d'exclamar: "Redeu quantes cabòries! Foré, Senyor, quin viure més galdós!" És el goig de penjar una bona llufa a l'espina d'aquest Continent i bescanar-ne el sol i el vent que hi bufa, i els gats que s'hi passen, i la gent. Prò la tonada certa no és aquesta. La tonada seria: "Ves quins trons! A casa meua mai no alici la cresta; quatre fessols amb oli m'eren bons; passaven anys, i d'aquest món de mones sols en sabia el tomb més matusser: no passar mai de dotze pessetones, treure la llengua per pagar el lloguer... I ara, mireu, m'amoixa la fortuna. Naturalment, l'Amèrica té això: pareu el cove i us hi cau la lluna, pareu les anques i s'hi fa una flor. Jo que em creia tan nyèbit i tan aso (mai vaig sentir que ho desmentís ningú), ja la molt temps que em pugen una casa i al llanc hi tinc un compte molt segur. Petjo catlles, m'he comprat un carro, tinc una amasia (no ho xerréssiu pas), ningú la esment que no he passat del Narro, tothom em tracta com un senyorots. Però si a voltes parlo d'enyorança no en feu cabal, són ganes de parlar. I si digués: —Sortat qui vagi a França a l'orjar la unitat i a badallar—, doncs allavors engal·leu-me una pinya... Perquè us faig jurament —quedi entre nos— que no em vull deixar perdre aquesta vinya, que no vull que m'hi tinguin per talós!"

Exili a les altures, Paradís. Aparte i jocs Florals. Gaies ballades... I, mentrestant, s'escolen les anyades. Com qui no hi toca, ja n'han passat sis.

Jeroni P. de la Llorguera
Meige

b) Constitució d'òrgans de govern que assegurin l'ordre més estricte i les més àmplies llibertats ciutadanes, d'acord amb els principis continguts en la carta de les Nacions Unides.

c) Establiment d'un règim especial transitori, i prèviament concertat, entre el Govern de la República i cada un dels Governos autònoms, sota les bases que més avall s'especificuen.

d) Compromís per part dels partits i organitzacions integrats dins d'Alianza Democrática d'anar, tot seguit de restablerta la legalitat republicana, a un període constituent per a l'aprovació d'una Constitució àmpliament federal i adaptada a les necessitats de la nova etapa de la vida pública del país i a les seves característiques permanents.

Bases per al règim transitori que haurà de regir a Catalunya durant el període comprès entre el restabliment de la legalitat republicana i la implantació de la nova Constitució federal:

1.—Restabliment immediat de totes les facultats i llibertats reconegudes en l'Estatut de Catalunya.

2.—Com a reparació dels danys gravíssims inferits a la cultura catalana, tots els serveis i facultats relatius a Cultura passen a dependre totalment i immediatament del Govern autònom.

3.—Com a garantia contra la repetició d'actes violents il·legals contra la democràcia i el règim autònom, els nomenaments de tota mena de funcionaris dependents del Govern de la República amb jurisdicció a Catalunya s'hauran de fer amb el plaçet previ del Govern autònom.

4.—S'adoptarà una fórmula que establix les finances del Govern autònom damunt la base d'un concert econòmic que garanteixi la participació del País autònom en les despeses generals de l'Estat, proporcionalment a la potència econòmica d'aquell, però que deixi tota la resta de la zona tributària a disposició del Govern autònom.

5.—Suport incondicional a les bases que Euzkadi i Galícia creguin convenient de formular per als seus règims transitoris respectius.

Barcelona, 24 d'octubre del 1945.

A L'HONORABLE SENYOR JOSEP IRLA, PRESIDENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA.

Honorable senyor: Ens pla de fer-vos saber que ha estat concertada una aliança de partits republicans catalans i constituïda una Junta que dirigeix la seva acció política i social fins a temps que funcioni. I us en suposen assabentat perquè la seva constitució fou comunicada a l'hora deguda, abans d'haver-se constituït l'actual Govern Català que vos presideix, al President d'Acció Catalana i al Secretari General d'Esquerra Republicana de Catalunya, els quals us en devien donar coneixement.

Però, avui, existint el Govern Català que vos presideix (encara que hem hagut d'assabentar-nos en per ràdio, sense haver-ne tingut cap noció directa, ni haver estat assabentat ni per la premsa sobre la seva constitució), ens ha semblat que havíem de comunicar-vos oficialment l'existència de l'esmentada aliança dels partits republicans catalans i de la Junta que la dirigeix, a fi que el nostre interès és de condicionar l'òrbita dels tres grups a la signatura d'un pacte previ per a la futura estructuració federal de l'Estat espanyol, i tenir moltes esperances d'aconseguir-ho.

Els partits republicans catalans hem pensat sempre que fora un desastre per a Catalunya que s'arribés a establir una divergència irreductible entre els catalans de l'exterior i els de l'interior. Tota la nostra actuació ha anat encaminada a evitar-ho, així hem enviat constantment als catalans emigrats totes les informacions que hem pogut recollir i hem fet totes les consultes que ens han semblat necessàries per a coordinar la política de les dues zones. Desgraciadament, no ha estat correspost, com era d'esperar, la nostra conducta. Ni hem estat informats, ni hem estat consultats, en cap moment, a través de les nostres zones. No cal dir que d'avui endavant aquest esperit de coordinació ha de funcionar en els dos sentits si no volen arribar a un divorci que considerem funest. Així, mentre aquest servei de coordinació i de consulta en els dos sentits s'estableix, que hom el vulgui establir entre l'exterior i l'interior, i mitarem d'impedir i de neutralitzar, si més no, tota campanya que s'intenti en desprestigi global de l'emigració.

Mancariem a la lleialtat si no diguéssim que el Govern català que heu format no ha produït bona impressió. Té el defecte de no ser ni un Govern de personalitats remarcables que estigui per damunt dels partits, ni un Govern de polítics experts, i és opinió general que, potser, fora incapaç de governar amb eficàcia. Li manca, també, aquella deguda ponderació que permetria d'afirmar que representa, en una aproximació satisfactòria, el conjunt de l'opinió pública catalana.

Altres, és avui criteri general a Catalunya que els homes que tingueren una actuació massa destacada en el curs de la passada guerra civil han de mantenir-se allunyats del lloc de comandament, que el judici de l'opinió pública, inequívocament expressat, els rehabiliti degudament. D'altra manera, la seva presència en un lloc destacat com és ara el de membre del Govern català, pot semblar un mitjà recelat a posta per a eludir o procrastinar el judici popular. És de tenir en compte que els seus noms, en lloc de desvetllar corrents de col·laboració i d'acostament, inderolts solament, són les úniques accions que poden tenir real eficàcia.